

Bažant obecný a jeho poddruhy rod *Phasianus*

V letošním říjnu jsme stejně jako každý rok připravili na výstavišti v Lysé nad Labem v rámci výstavy Exotika expozici našeho Klubu chovatelů bažantů, okrasného vodního ptactva a holoubků. V expozici je vždy mnoho různých druhů bažantů, ale vždy se s kolegou Zbyňkem Laubem snažíme sem zařadit i bažanta obecného, přesněji řečeno některé z jeho čistokrevných poddruhů. Když jsem naši expozici poslední den výstavy procházel společně se svým kamarádem Honzou Sojkou, Honza se se zájmem zastavil u voliéry s párem bažantů obecných kolchidských (*Phasianus colchicus colchicus*) a zeptal se mě, jestli je toto bažant, který běžně žije v naší přírodě. Když jsem mu začal líčit, že bažant obecný má několik poddruhů a bažant žijící na našem území je křížencem řady poddruhů i barevných mutací, Honzovi se rozzářily oči a řekl mi, že je to skvělý námět na článek do jeho časopisu Nová Exota.

Původ bažanta obecného

Bažanta obecného (*Phasianus colchicus* L.) zná asi každý z vás zejména pro jeho pestře zbarvené samce s dlouhými ocasními pery a řada z vás ho třeba někdy i chovala, protože jeho chov není náročný. Je to hrabavý pták z čeledi bažantovití, který se běžně vyskytuje v naší přírodě a ve spoustě bažantnic. Není však naším původním druhem, ale byl na naše území dovezen již ve středověku jako lovný druh zvěře. První neurčité písemné zmínky o bažantech na našem území pocházejí již z 11. století, podrobnější informace pak ze 14. století. Nejprve byl chován pouze v bažantnicích, ale od 18. století se začal rozšiřovat i do volné přírody a postupně tu zdomácněl, protože mu naše přírodní podmínky dobře vyhovovaly. V 19. a 20. století byly stavy bažantů u nás poměrně vysoké a byl to běžný lovný druh nejen v bažantnicích, ale i ve volné přírodě. Původním přírodním místem výskytu jednotlivých poddruhů bažanta obecného je však

Mapa poddruhů

rozsáhlé území od Černého moře až po Taiwan a japonské ostrovy, od nížin až do hor. Člověkem byl však v minulosti rozšířen na mnoho míst světa (Evropa, Amerika, Austrálie) a stejně jako u nás zde zdomácněl. Ve svém původním areálu výskytu má bažant obecný mnoho poddruhů (zeměpisných ras).

Poddruhy

Počet poddruhů bažanta obecného se může lišit dle různých autorů. V současné době však převládá rozdělení dle Wolterse nebo Pfarra do šesti skupin o celkovém počtu 33 poddruhů, a to 30 poddruhů bažant obecný (*Phasianus colchicus*) a tři poddruhy bažant zelený (*Phasianus versicolor*).

1. skupina – bažanti bezobojkovi – *P. c. colchicus*, *P. c. talischensis*, *P. c. septentrionalis*, *P. c. persicus*

Bažant obecný poddruhu *persicus*Bažant obecný poddruhu *turcestanicus*Bažant obecný poddruhu *talischensis*

2. skupina – bažanti kirgizští – *P. c. mongolicus*, *P. c. turcestanicus*
3. skupina – bažanti bělokřídli – *P. c. principalis*, *P. c. zerafschanicus*, *P. c. shawi*, *P. c. zarudnyi*, *P. c. bianchii*, *P. c. chrisomelas*

Bažant obecný poddruhu *colchicus*

4. skupina – bažanti olivohřbetí – *P. c. tarimensis*
5. skupina – bažanti šedohřbetí – *P. c. edzinensis*, *P. c. hagenbecki*, *P. c. pallasi*, *P. c. alaschanicus*, *P. c. satcheuensis*, *P. c. sohokotensis*, *P. c. formosanus*, *P. c. torquatus*, *P. c. karpowi*, *P. c. takatsukasae*, *P. c. kiangsuensis*, *P. c. decolatus*, *P. c. strauchi*, *P. c. suehschannensis*, *P. c. vlangalii*, *P. c. rotschildi*, *P. c. elegans*
6. Skupina – bažanti zelení (pestří) – *P. v. robustipes*, *P. v. tanensis*, *P. v. versicolor*

Je velká škoda, že řada poddruhů se již nevyskytuje ve volné přírodě a že mnoho poddruhů není chováno v zajetí.

Barevné mutace

Od 19. století bylo v zajetí vyšlechtěno také mnoho barevných mutací. Mezi ty

Bažant obecný poddruhu *mongolicus*Bažant obecný poddruhu *zerafschanicus*

Bažant obecný poddruhu *septentrionalis*

nejstarší a nejnámější, kterým byly přiřazovány i latinské názvy, patří například bažant obecný temný (*P. c. tenebrosus*) a plavý (*P. c. isabellinus*), dále se můžeme setkat s mutacemi bílý, modrý, strakatý, červený, žlutý, stříbrný. Někteří chovatelé i bažantnice se na různé barevné mutace specializují a snaží se vytvářet stále nové.

Dnešní volně žijící (lovný) bažant

Prvním bažantem dovezeným na naše území již ve středověku byl bažant obecný kolchidský (*Phasianus colchicus colchicus*) a dlouhou dobu byl naším jediným bažantem i ve volné přírodě. S rozvojem bažantnictví v 19. století se k nám začaly

Bažant obecný poddruhu *bianchii*

dovážet další poddruhy bažantů, zejména bažant obecný obojkový (*P. c. torquatus*), bažant obecný mongolský (*P. c. mongolicus*), bažant obecný thaj-wanský (*P. c. formosanus*), bažant obecný pestrý (*Phasianus versicolor*). Původní bažant kolchidský byl křížen s těmito dalšími poddruhy a také s různými barevnými mutacemi (temný, plavý, bílý). Vznikala tak současná podoba dnešních bažantů žijících v naší volné přírodě, kdy je jejich zbarvení značně variabilní.

Současný chov v zajetí

Bažant obecný se na naše území v minulosti dostal jako lovná zvěř

a jeho historie je s lovem a myslivostí spjata dodnes. Jednotlivými poddruhy se však dnes myslivci zpravidla vůbec nezabývají. Za to, že je dnes možné se setkat s jednotlivými poddruhy v čisté formě, vděčíme zejména privátním chovatelům, kteří se pro tyto krásné bažanty nadchli a udržují tak jejich genofond. Bohužel je těchto chovatelů v Evropě zoufale málo a u nás bychom je možná spočítali na prstech jedné ruky. Velkou zásluhu má v tomto ohledu pan Christian Möller z bažantnice Erfurt v Německu, který se již dlouhá léta věnuje chovu čistokrevných poddruhů bažanta obecného. Bažanti

Bažant obecný poddruhu *chrysomelas*Bažant obecný poddruhu *pallasi*Bažant obecný poddruhu *formodanus*Bažant obecný poddruhu *torquatus*Bažant obecný poddruhu *karpowi*

Bažant obecný poddruhu *strauchi*

Křížená forma bažanta obecného

z jeho chovu se během let dostali k dalším chovatelům v Evropě i v naší republice. V posledních letech evropské chovy obohatili také například bažanti z USA, Francie, Řecka, Bulharska. V ČR se věnuje chovu čistokrevných poddruhů bažanta obecného kromě několika málo soukromých chovatelů také plzeňská zoo, která má díky panu Ing. Tomáši Pešovi, poměrně velkou sbírku těchto bažantů. Obecně je u nich problém sehnat novou krev do chovu a často se tak stává, že jedinci vlivem inbreedingu ztrácejí schopnost reprodukce. Při chovu více poddruhů je velmi důležité značení vajec a poté i vylíhých kuřat, protože může dojít

snadno k záměně. U řady poddruhů jsou totiž vejce, kuřata, ale i dospělé slepice k nerozeznání.

Odchov

Chov bažanta obecného není nikterak náročný a je tak vhodným druhem i pro začínající chovatele. Tok začíná na konci zimy, většinou začátkem března a trvá až do léta. Snůška začne okolo prvního dubna, a pokud jsou vejce odebírána, může trvat až do července. Bažantí slepice tak může bez problémů snést i několik desítek vajec. Hnízdo je jen ukrytý mělký důlek. Vejce lze inkubovat v klasických líhních pro hrabavé ptáky. Pokud vejce nejsou odebírána

a slepice má vhodné podmínky, může zasednout a kuřata si vylíhne sama, což je nejlepší varianta. Běžně jsou také využívány kvočny domácích slepic, které bažanty vylíhnou a odvedou. Inkubační doba činí 24 dní. Kuřata se po vylíhnutí krmí běžnými krmivými směsmi pro bažanty. Já používám první deset dní speciální krmivo Gibier start, poté přecházím na krmivo BŽ1 (cca do stáří čtyř týdnů) a dále BŽ2 (cca do stáří osmi týdnů) a nakonec krmivo BŽ 3. Dospělým bažantům předkládám jako základ krmivo BŽ 3 a směs zrnin, dále od jara do podzimu zelenou píci, kterou mají ve velké oblibě. Dále příležitostně nabízím různé

VŠE PRO STAVBU VOLIÉR A KLEČÍ

HLINÍK PRO VŠESTRANNÉ POUŽITÍ... ..SPOJOVÁNÍ BEZ SVAŘOVÁNÍ

- » voliéry, klece, přepravky
- » mřížky do klecí, značková pletiva, síta
- » stavebnice klecí a voliér, krmné pulty
- » nejširší nabídka spojek pro hliníkové profily
- » největší sortiment hliníkových profilů na trhu
- » vlastní formy hliníkových profilů

737 229 085, 777 340 056

www.aluhobby.cz, www.aluhobby.sk

Bažant obecný mutace temný

Bažant obecný mutace modrá

Bažant obecný mutace straka

Bažant obecný mutace bílá

Granulované krmivo BŽ3

Směs zrn

Mražené jeřabiny

Voliéra pro bažanty

Vybavení voliéry

Hnízdo s vejci

Hnízdicí slepice

Odchov pomocí kvočny

Blok voliér pro bažanty – Velká Británie

ovoce, zeleninu, jeřabiny, rakytník, moučné červy. Zelenou píci předkládám i kuřatům. Obecně lze říci, že bažant obecný není na krmení nijak náročný. Pro podporu trávení a jako prevenci proti kokcidiím celoročně okyselují napájecí vodu. Kuřata dorůstají do plné velikosti již na podzim a kohouti jsou do zimy úplně vybarveni. Pohlavně dospělí jsou bažanti obecní již na jaře následujícího roku. Pro dobrou zdravotní kondici bažantů je důležité dodržovat celkovou hygienu chovu. Mezi nejčastější choroby bažantů patří kokcidióza, syngamóza, histomoníáza a různí další parazité. Vše však lze bez problémů léčit běžně dostupnými veterinárními přípravky, pokud problém odhalíme včas.

Chovatelské zařízení

Bažanti se nejčastěji chovají ve voliérách, přičemž platí pravidlo, že čím větší, tím lepší. Na pár bažantů obecných ale bez problémů postačí voliéra o ploše okolo 10 m² a výšce dva metry. Alespoň část voliéry by měla být zastřešena, aby se ptáci mohli ukrýt před nepřízní počasí a také aby chom předkládali krmivo pod střechou. Chybět nesmí bidla na hřado-

vání, protože bažanti většinou tráví noc i část dne na hřadech. Voliéra by měla být konstruována tak, aby v ní nebyl průvan a aby do ní šlo alespoň část dne slunce. Nesmí chybět říční písek na popelení a dostatek krytiny, ve které se mohou bažanti ukrývat i hnízdit. Jako kryt můžeme používat různé nařezané větve jehličnatých stromů nebo voliéru osázet živými stromy, keři, bambusem, travinami a podobně. Ve voliére by měl být takový podklad, aby se zde netvořilo bahno za déletrvajících dešťů. Nejčastěji se používá písek, kačírek, štěpka nebo kůra. Voliéru je potřeba pravidelně čistit a občas i vydezinfikovat. Krmivo i voda musí být předkládány tak, aby nebyly znečišťovány trusem. Důležité je i to, aby byla voliéra dobře zabezpečena proti predátorům a hlodavcům. Světlost ok pletiva by měla být maximálně 2 cm, aby se dovnitř nedostaly myši, a naopak, aby se bažanti kuřata nedostala ven.

Závěr

Protože se bažant obecný vyskytuje poměrně běžně v naší přírodě, je pro většinu chovatelů poněkud všedním druhem, což je velká škoda.

Mezi chovateli bažantů je většinou označován jako „polňák“ a věnují se spíše atraktivnějším druhům bažantů, i když je tento druh ve svých čistokrevných poddruzích velmi vzácný. Problémem bývá, že když už se někdo tomuto chovu věnuje, odchovy jsou většinou těžko prodejné, protože zájemců je velmi málo. Chov je těžší také v tom, že jsou obecně velmi plaší a na přítomnost chovatele si někdy nenavyknou ani za několik let. Já jsem se k chovu těchto bažantů dostal přes myslivost a věnuji se mu již od dětství. Je velmi zajímavé pozorovat několik poddruhů bažanta obecného vedle sebe, protože zjistíte, že jsou mezi nimi rozdíly nejen ve zbarvení, ale i ve velikosti a stavbě těla. Zachovat dnes chované poddruhy bažanta obecného i do budoucna nebude jednoduché. Proto bych rád apeloval na každého, kdo má možnost, aby věnoval třeba jednu svou voliéru těmto bažantům a pomohl je tak zachovat i do budoucna.

Ing. Petr Bach – Velký Vřeštov
petrbach1@email.cz

Foto: archiv autora, K. Rudloff,
O. Širůček, Z. Laube, M. Stehlík

+420 722 001 179
info@agevis.cz

Oznámení! Sleva na svařovaná pletiva.
Více informací najdete na našem eshopu.

Hliníkové profily

Výletová okna

Plastové spojky

Lanka a kladky

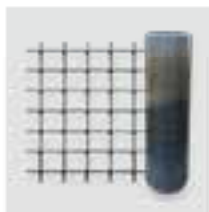
Držáky bidel

Pletivo Cavatorta

Pletivo nerezové

Spojovací materiál

Krmné pulty

Panty a zástrčky

Nerezové misky

Keramické misky

